

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ПОГОДЖЕНО»

Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління

_____ В. П. Клочан

«__» _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового факультету

_____ О. М. Вишневська

«__» _____ 2018 р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Перший проректор

_____ Д. В. Бабенко

«__» _____ 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з факультативної дисципліни «Фінансова думка України»

(шифр за ОПП – ВПП 20)

для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (II курс)

на 2017-2018 навчальний рік

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітній ступінь «Бакалавр»

Кваліфікація бакалавр з фінансів, банківської справи та страхування

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Курс – II

Семестр – 4

Всього годин – 90 год. / 3,0 кред.

з них:

лекцій – 20 год. / 0,67 кред.

практичних – 20 год. / 0,67 кред.

самостійна робота – 50 год. / 1,66 кред.

Залік у 4 семестрі

Миколаїв

2018

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 28.03.2017 р. (протокол №8).

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Завідувач кафедри
д-р екон. наук, професор

Н. М. Сіренко

Робочу програму схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № _____ від « _____ » _____ 2018 р.

Голова науково-методичної комісії,
канд. екон. наук, доцент

Ю. Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Дисципліна «Фінансова думка України» - це навчальна дисципліна, яка розглядає питання історичного розвитку фінансової думки з точки зору розвитку фінансової науки в історії людства взагалі і окремо України від стародавнього світу до сучасності.

Зміст курсу передбачає розгляд фінансових теорій давнини і сучасності, їх вплив на розвиток фінансів України.

SUMMARY

The course "Financial Opinion Ukraine" - a training course that considers the historical development of financial thought in terms of financial science in human history in general and separate Ukraine from the ancient world to the present.

Course contents include consideration of financial theories past and present, their impact on the finances of Ukraine.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітній ступінь «Бакалавр»

Факультативна

Семестр - 4

Кількість кредитів ECTS – 3,0

Кількість модулів – 1

Кількість змістових модулів - 2

загальна кількість годин – 90

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – 20 год.

практичні заняття – 20 год.

самостійна робота – 50 год.

Форма підсумкового контрольного заходу – залік.

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: формування системного бачення еволюції світової фінансової думки, вивчення та творче осмислення основних етапів історичного розвитку і особливостей сучасного стану фінансової думки в історії людства взагалі і окремо України в контексті критичного аналізу наукового доробку учених-фінансистів, розгляд фінансових теорій давнини та сучасності, їх вплив на розвиток фінансів.

Зміст курсу: «Фінансова думка України» передбачає розгляд фінансових теорій давнини і сучасності, їх вплив на розвиток фінансів, дозволяє одержати необхідну суму знань, яка відповідає вимогам до фахівців вищої освіти.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- формування фінансового мислення та систематизація теоретичних - фінансових знань щодо сучасних наукових досягнень у фінансовій сфері;
- дослідження особливостей становлення і розвитку фінансової думки в Україні;
- визначення впливу фінансової думки Заходу на формування і розвиток української фінансової думки;
- визначення специфічних особливостей та рис Української наукової школи держаних фінансистів;
- дослідження теоретичних розробок представників Української класичної школи державних фінансів у галузі бюджету, міжбюджетних відносин, оподаткування і державного кредиту;
- обґрунтування пропозицій щодо можливостей використання теоретичних положень Української класичної школи державних фінансів з метою підвищення ефективності функціонування державних фінансів України і подальшого розвитку вітчизняної фінансової науки;
- вироблення практичних навичок адаптації сучасних наукових досягнень до потреб вітчизняного бізнесу в умовах ринкової економіки.

Об'єктом дисципліни є наукове відображення в українській економічній думці генези грошово-фінансових відносин.

Предметом дисципліни «Фінансова думка України» є закономірності та особливості еволюції фінансової думки в працях українських вчених-фінансистів.

Практичні заняття націлені на вивчення здобувачами вищої освіти питань еволюційного розвитку фінансової думки України, її місце в світовій фінансовій науці.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти повинна бути направлена на поглиблене вивчення окремих тем, питань, нормативних документів, Законів

України, додаткової літератури, що впливатиме на розширення економічно-фінансового кругозору фахівця.

Результати навчання. У результаті вивчення даної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути ряд глобальних **компетенцій**: мати уявлення про особливості та тенденції сучасного цивілізованого розвитку та його фінансові аспекти; ознайомитися з економічно-фінансовим різноманіттям народів та бути здатним з повагою ставитися до нього, проводити дослідження фінансової сфери в міжнародному масштаб, критично мислити та **вміти** вирішувати важливі проблеми фінансів на основі інноваційних підходів.

Після вивчення дисципліни «Фінансова думка України» здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- еволюцію фінансової думки України у контексті основних етапів розвитку;
- економічні погляди найбільш видатних представників вітчизняної фінансової думки;
- чітко орієнтуватись в основних школах, течіях, напрямках розвитку фінансової думки України, у т.ч. й сучасних.

Здобувач вищої освіти повинен **уміти**:

- застосувати набуті знання при аналізі фінансових явищ, процесів та їх відображенні в фінансовій думці;
- пояснювати взаємозв'язок між фінансовими фактами, фінансовою історією та фінансовою думкою;
- проводити порівняльний аналіз основних напрямів української фінансової думки в процесі її еволюції.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ ДИСЦИПЛІН

Політична економія	Інвестування	Соціологія	Політологія	Регіональна економіка
Мікроекономіка	Фінансова думка України			Макроекономіка
Міжнародна економіка	Економіка підприємства	Статистика	Фінанси	Гроші і кредит

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів вищої освіти обліково-фінансового факультету (2 курс) за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Фінансова думка України	Змістовий модуль 1. Методологія, наукові школи та теорії фінансової думки	Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансової думки
		Тема 2. Класична та неокласична наукові школи фінансової думки
		Тема 3. Макроекономічні теорії фінансів
	Змістовий модуль 2. Ретроспектива фінансової думки України	Тема 4. Українська фінансова думка: генеза й еволюція
		Тема 5. Розвиток фінансової думки України в сучасний період

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВА ДУМКА УКРАЇНИ»

У відповідності до навчального плану спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» курс дисципліни «Фінансова думка України» вивчається здобувачами вищої освіти протягом 4 семестру (2 курс). Курс складається із 90 годин / 3,0 кред. занять, у тому числі теоретичний курс (лекції) – 20 год. / 0,67 кред., практичні заняття – 20 год. / 0,67 кред., самостійна робота – 50 год. / 1,66 кред. По завершенні курсу передбачено складання здобувачами вищої освіти заліку (у 4 семестрі).

6.1. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ ГОДИН І КРЕДИТІВ

Види занять	Загальна кількість годин/кредитів	Аудиторна кількість годин
Лекції	20 / 0,67	20
Практичні	20 / 0,67	20
Самостійна робота	50 / 1,66	-
Разом по курсу	90 / 3,0	40

З дисципліни «Фінансова думка України» систематично проводиться поточний контроль знань здобувачів вищої освіти шляхом виконання контрольних робіт, перевіряється виконання самостійної роботи.

6.2. СКЛАД, ОБСЯГ І ТЕРМІНИ ВИКОНАННЯ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ

Змістові модулі курсу			Найменування тем	Розподіл освітнього часу				Термін виконання, тижд.	Термін контролю заходу
Найменування змістових модулів	Обсяг,кред	Сума балів		ЛК	ПЗ	СР	разом		
1.Методологія, школи та фінансової думки	1,8	36-60	1.Теоретико-методологічні засади фінансової думки	4	4	10	18	1-4	4
			2.Класична та неокласична наукові школи фінансової думки	4	4	10	18	5-8	8
			3.Макроекономічні теорії фінансів	4	4	10	18	9-12	12
Разом 1 змістовий модуль				12	12	30	54	х	х
2.Ретроспектива фінансової думки України	1,2	24-40	4.Українська фінансова думка: генеза й еволюція	4	4	10	18	13-16	16
			5.Розвиток фінансової думки України в сучасний період	4	4	10	18	17-20	20
Разом 2 змістовий модуль				8	8	20	36	х	х
Всього	3,0	60-100		20	20	50	90	х	х

6.3. ПЕРЕЛІК ТА КОРОТКИЙ ЗМІСТ ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль 1. Методологія, наукові школи та теорії фінансової думки.

Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансової думки.

Розмежування знань на емпіричні та теоретичні. Поняття наукового об'єкта фінансової науки, принципи до його визначення. Поняття предмета фінансової думки, його просторовий та часовий аспекти. Спільне у підходах українських і зарубіжних науковців щодо визначення об'єкта і предмета фінансової думки. Особливості методів української фінансової думки.

Функції наукової парадигми, її періоди розвитку. Вплив на фінансову думку України основних шкіл загальнонаукової парадигми XVIII-XIX ст. (класичний підхід, неокласика, неоконсерватизм, неолібералізм) та сучасних теорій інституціоналізму, неінституціоналізму, інформаційної асиметрії, економіки пропозиції.

Методи аналізу у розвитку фінансової думки. Дослідницькі підходи нової інституціоналізованої економіки. Осередки фінансової науки в Україні (кінець XIX - початок XX ст.). Принципи дослідження фінансів за новою цивілізаційною парадигмою та її складові.

Тема 2. Класична та неокласична наукові школи фінансової думки.

Попередники англійської класичної політекономії. меркантилізм (камеральна наука німецької фінансової школи, французька і голландська школи меркантилізму, меркантилістські ідеї Пилипа Орлика). Фізіократичні ідеї.

Класична школа англійської політекономії. Ідеї А. Сміта і Д. Рікардо. Історична школа, її основні групи. Нові поняття ідеї маржиналізму.

Тема 3. Макроекономічні теорії фінансів.

Кейнсіанська наукова школа. Етап неокласичного синтезу. Ідеї монетаризму в їх еволюційному розвитку. Грошова домінанта. Пріоритети сучасного монетаризму. Нова класична макроекономіка. спільні і відмінні риси монетаризму і економіки пропозиції (складової новітньої історії фінансової думки). Нова концепція економічного зростання. Крива А. Лаффера.

Поняття фінансово-інституціональної архітекτονіки. Інститут і інституція, їхні функції.

Змістовий модуль 2. Ретроспектива фінансової думки України.

Тема 4. Українська фінансова думка: генеза й еволюція.

Київська наукова фінансова школа: становлення і розвиток. Формування основних центрів фінансової думки. Формування української фінансової доктрини. Утвердження самобутності і світове визнання фінансової думки України. Маловідомі здобутки фінансової думки. Ідеологізація у радянський період.

Тема 5. Розвиток фінансової думки України в сучасний період.

Внесок науковців КНЕУ ім. Вадима Гетьмана у спрямування вітчизняної думки в світовому фінансову науку. Проблеми міжбюджетних відносин. Функціонування фінансового механізму ринкової економіки в контексті цін, системи пенсійного забезпечення. Проблеми макрофінансової стабілізації й економічного зростання на основі інноваційного розвитку. Фінансова інфраструктура. Фінансова політика в умовах трансформаційної економіки України. Бюджетна політика. Податкова політика. Фінанси підприємств та корпоративні фінанси. Стратегія розвитку страхування.

ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

Змістовий модуль 1. Методологія, наукові школи та теорії фінансової думки.

ПЛАН ЛК №1-2. **Тема 1.** Теоретико-методологічні засади фінансової думки. (Відкрита лекція з використанням презентацій, 4 год.)

1. Концептуальні підходи.
2. Методологічна парадигма.
3. Методи аналізу.

ПЛАН ЛК №3-4. **Тема 2.** Класична та неокласична наукові школи фінансової думки. (Традиційна лекція з використанням презентацій, 4 год.)

1. Попередники англійської школи класичної політекономії.
2. Класична школа.
3. Історична школа.
4. Маржиналізм.

ПЛАН ЛК №5-6. **Тема 3.** Макроекономічні теорії фінансів (Традиційна лекція з використанням презентацій, 4 год.)

1. Кейнсіанська наукова школа.
2. Посткейнсіанство.
3. Монетаризм. Грошова домінанта.
4. Фінансові пріоритети сучасного монетаризму.
5. Нова класична макроекономіка.
6. Фінансово-інституціональна архітектоніка.
7. Концепція фінансового регулювання в умовах глобалізації.

Змістовий модуль 2. Ретроспектива фінансової думки України

ПЛАН ЛК №7-8. **Тема 4.** Українська фінансова думка: генеза й еволюція (Традиційна лекція з використанням презентацій, 4 год.)

1. Київська наукова фінансова школа: становлення і розвиток.
2. Формування основних центрів фінансової думки.
3. Формування української фінансової доктрини.
4. Утвердження самобутності і світове визнання фінансової думки України.

5. Маловідомі здобутки.
6. Ідеологізація у радянський період.

ПЛАН ЛК №9-10. **Тема 5.** Розвиток фінансової думки України в сучасний період (*Лекція з елементами диспуту з використанням презентації, 4 год.*)

1. Проблеми міжбюджетних відносин.
2. Функціонування фінансового механізму ринкової економіки в контексті цін, системи пенсійного забезпечення.
3. Проблеми макрофінансової стабілізації й економічного зростання на основі інноваційного розвитку.
4. Фінансова інфраструктура.
5. Фінансова політика в умовах трансформаційної економіки України.
6. Бюджетна політика.
7. Податкова політика.
8. Фінанси підприємств та корпоративні фінанси.
9. Стратегія розвитку страхування.

6.4. ПЕРЕЛІК ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Методологія, наукові школи та теорії фінансові думки.
ПЛАН ПЗ №1-2. Тема 1: Теоретико-методологічні засади фінансової думки (4 год.).

- 1) усне опитування (2-3 бала);
- 2) тести (1 бал).

Питання для опитування:

1. Відмінність емпіричних і теоретичних знань. Ключова ознака теоретичних знань про фінанси.
2. Поняття фінансової наукової думки, її об'єкта і предмета. Спільне у підходах українських і зарубіжних науковців при вивченні об'єкта і предмета фінансової науки.
3. Принципи визначення наукового об'єкта. Аспекти предмета: просторовий, часовий, історичний та логічний.
4. Поняття методологічної фінансової науки. Місце економічної методології у фінансовій думці.
5. Позитивний і нормативний методологічні підходи фінансової науки до аналізу фінансових явищ і процесів.
6. Поняття наукової парадигми, її функції та періоди.
7. Основна сучасної фінансової думки – цивілізаційна парадигма, її принципи дослідження та складові.
8. Норми (методи) наукового дослідження. Особливості методів української фінансової думки плюралізму.
9. Модель конкуруючих науково-дослідницьких програм Імре Лакатоша.

10. Відмінність моделей І. Лакатоша і Т. Куна.
11. Основні поняття кумулятивної моделі П. Дюгема.
12. Характеристика методів фінансового дослідження (езотеричний-сутнісний, екзотеричний-явищний, цілісний).
13. Методи аналізу: логічна (наукова) абстракція, індуктивний, дедуктивний, релятивізм, абсолютизм, історичний матеріалізм.
14. Осередки фінансової науки і України (кінець XIX – початок XX ст.).
15. Значення інституціональної теорії для фінансової науки.

Тести: тема № 1 MOODLE

ПЛАН ПЗ №3-4. Тема 2: Класична та неокласична наукові школи фінансової думки (4 год.).

- 1) усне опитування (2-3 бала);**
- 2) задача (5 балів);**
- 3) тести (1 бал).**

Питання для опитування:

1. Античні трактати Ксенофонта «Доходи» про види державного доходу, Аристотеля «Політика» про устрій держави та гроші.
2. Питання позик і податків у працях Фоми Аквінського «Сума теології» та Петрарки «Про презирство до світу».
3. Зародження і виникнення фінансової науки (XV ст.).
4. Ідеї меркантилізму.
5. Камеральна наука німецької фінансової школи.
6. Французька школа меркантилізму.
7. Меркантилістські ідеї у «Конституції» Пилипа Орлика.
8. Голландська школа меркантилістів.
9. Ідеї фізіократів.
10. Класична школа англійської політекономії. Ідеї А. Смита і Д. Рікардо.
11. Ідеї Ж.-Б. Сея та Томаса Матульса.
12. Історична школа та її представники трьох основних груп: староісторичної, ново історичної та радикально-реалістичної.
13. Ідеї маржиналізму.
14. Неокласицизм. Рівняння обміну Ірвінга Фішера. Кембриджська школа.
15. Ідеї М.І. Туган-Барановського.

Тести: тема № 2 MOODLE

Задача 1 Визначити швидкість обертання 52 млрд грн, якщо реалізовано 5000 одиниць товару за ціною 2500 грн.

Задача 2 Визначити коефіцієнт Маршала, якщо $R = 200000$ т, $P = 1500$ грн, $M = 28$ млрд грн.

ПЛАН ПЗ №5-6. Тема 3. Макроекономічні теорії фінансів (4 год.)

- 1) усне опитування (2-3 бала);**
- 2) тести (1 бал).**

Питання для опитування:

1. Кейнсіанська школа. Спекулятивний мотив. Норма процента. Сукупний попит.
2. Посткейнсіанство. Перший етап неокласичного синтезу. Нова концепція рівноваги. Теорія антициклічного державного втручання.
3. Гіпотеза фінансової крихкості Х. Мінскі.
4. Чиказька школа фінансової стабілізації.
5. Еволюція основних поглядів монетаристів.
6. Фінансові пріоритети сучасного монетаризму.
7. Нова класична макроекономіка. Спільні та відмінні риси монетаризму і економіки пропозиції.
8. Нова концепція економічного зростання в теорії економіки пропозиції. Крива А. Лаффера. Поняття фіскального оптимуму.
9. Фінансово-інституціональна архітектоніка. Поняття інституту і інституції, їхні функції.
10. Концепція фінансового регулювання в умовах глобалізації.

Тести: тема № 3 MOODLE

Змістовий модуль 2. Ретроспектива фінансової думки України

ПЛАН ПЗ №7-8. Тема 4. Українська фінансова думка: генеза й еволюція (4 год.)

Заняття з демонстрацією:

- навчального фільму з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (2-3 бала);

2) тести (1 бал).

Питання для опитування:

1. Становлення і розвиток Київської наукової фінансової школи.
2. Формування основних центрів фінансової думки України.
3. Формування фінансової доктрини в Україні.
4. Визначення фінансової думки України науковцями світу.
5. Маловідомі здобутки.
6. Радянський період фінансової думки.

Тести: тема № 4 MOODLE

ПЛАН ПЗ №9-10. Тема 5. Розвиток фінансової думки України в сучасний період (4 год.)

Заняття з демонстрацією:

- навчального фільму з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування;

- колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування.

1) усне опитування (2-3 бала);

2) тести (1 бал).

Питання для опитування:

1. Внесок науковців КНЕУ ім. Вадима Гетьмана у спрямування вітчизняної фінансової думки в світову фінансову науку.
2. Проблеми міжбюджетних відносин.
3. Функціонування фінансового механізму ринкової економіки в контексті цін, системи пенсійного забезпечення.
4. Проблеми макрофінансової стабілізації й економічного зростання на основі інноваційного розвитку.
5. Фінансова інфраструктура.
6. Фінансова політика в умовах трансформаційної економіки України.
7. Бюджетна політика.
8. Податкова політика.
9. Фінанси підприємств та корпоративні фінанси.
10. Стратегія розвитку страхування.

Тести: тема № 5 MOODLE

Візуальне супроводження дисципліни

Лекційні заняття з дисципліни «Фінансова думка України» по всіх п'яти темах, що вивчаються, супроводжується презентаціями.

Практичні заняття по темах №4, №5 супроводжується демонстрацією навчальних фільмів (з фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування).

Матеріально-технічне забезпечення дисципліни

- 1) Демонстрація колекції металевої та паперової форм грошей кафедри фінансів, банківської справи та страхування при вивченні тем:
№4 «Українська фінансова думка: генеза й еволюція»;
№5 «Розвиток фінансової думки України в сучасний період».
- 2) Використання фільмотеки кафедри фінансів, банківської справи та страхування при вивченні тем:
№4 «Українська фінансова думка: генеза й еволюція»;
№5 «Розвиток фінансової думки України в сучасний період».

6.5. ТЕМИ, ФОРМА КОНТРОЛЮ ТА ПЕРЕВІРКИ ЗАВДАНЬ, ЯКІ ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНЕ ОBOB'ЯЗКОВЕ ОПРАЦЮВАННЯ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади фінансової наукової думки.

Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансової думки (10 год.).

1. Історичний і логічний аспекти предмета фінансової наукової думки.
2. Плюралізм з точки зору світових і українських фінансистів.
3. Методи аналізу.
4. Інституціональна теорія, її значення для фінансової науки.

Тема 2. Класична та неокласична наукові школи фінансової думки (10 год.).

1. Представники меркантилізму та їхні наукові праці.
2. Новий метод дослідження – формалізація. Формула ставки податку А.Дж. Коена Стюарта.
3. Поняття граничної (маржинальної) податкової ставки.

Тема 3. Макроекономічні теорії фінансів (10 год.).

1. Введені Р. Харродом поняття: гарантований темп зростання, природний темп зростання і фактичний темп зростання.
2. Монетарне кейнсіанство.
3. Гіпотеза фінансової крихкості Х. Мінскі.
4. Цінове правило М. Майлза.
5. Визначення податкового тягаря.

Змістовий модуль 2. Ретроспектива фінансової думки України

Тема 4. Українська фінансова думка: генеза й еволюція (10 год.).

1. Плюралізм представників Київської школи фінансової думки.
2. Засновники Київської політекономічної школи – І. Вернадський та М. Бунге.
3. Реформаторська діяльність С.Ю. Вітте.
4. Теорія криз М.І. Туган-Барановського.
5. Історіографічні дослідження фінансової думки XVIII-XIX ст. В.Твердохлебова.

Тема 5. Розвиток фінансової думки України в сучасний період (10 год.).

1. Розвиток фінансового ринку.
2. Тенденції монетарної політики в країнах ЄС та країнах з перехідною економікою (П. Юхименко).
3. Сутність і ефективність функціонування бюджетної системи України (А. Мазаракі).
4. Місцеві та корпоративні фінанси.
5. Фіскальна, соціально-економічна, організаційно-управлінська політика в кризових умовах.

ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- 1) підготовка і друкування наукової статті (обсягом 0,375 друк. арк.);
- 2) підготовка і друкування тез (обсягом 0,125 друк. арк.);
- 3) участь у підготовці та проведенні наукового семінару та турніру «Молодий фінансист».

Форма перевірки та оцінювання завдань самостійної роботи:

№ з/п	Завдання самостійної роботи	Кількість					
		год.	заходів	балів за 1 захід		всього балів	
				min	max	min	max
1	<u>Обов'язкова самостійна робота:</u> - тестування в MOODLE;	50	5	10	10	50	50
	- доповідь (з підготовкою презентації) на наукових гуртках; конференціях.	x x	1 1	1 1	1 3	1 1	1 3
	Всього:	50	7	x	x	52	54
	<u>Індивідуальна робота студента:</u> - наукова стаття (обсягом 0,375 друк. арк.);	x	1	0	10	0	10
2	- тези (обсягом 0,125 друк. арк.);	x	1	0	5	0	5
	- участь у підготовці та проведенні наукового семінару та турніру «Молодий фінансист».	x	1	0	7	0	7
	Всього:	x	3	x	x	0	22

6.6. ПИТАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

6.6.1 Питання для поточного контролю знань

Змістовий модуль 1. Методологія, наукові школи та теорії фінансової думки.

1. Відмінності емпіричних і теоретичних знань.

2. Ключова ознака теоретичних знань про фінанси.
3. Поняття фінансової наукової думки, її об'єкта і предмета.
4. Спільне у підходах українських і зарубіжних науковців при вивченні об'єкта і предмета фінансової науки.
5. Принципи визначення наукового об'єкта.
6. Аспекти об'єкта: просторовий, часовий, історичний та логічний.
7. Поняття методології фінансової науки.
8. Місце економічної методології у фінансовій думці.
9. Позитивний і нормативний методологічні підходи фінансової науки до аналізу фінансових явищ і процесів.
10. Поняття наукової парадигми, її функції та періоди.
11. Основа сучасної фінансової думки – цивілізаційна парадигма, її принципи дослідження та складові.
12. Норми (методи) наукового дослідження. Особливості методів української фінансової думки.
13. Плюралізм з точки зору світових і українських фінансистів.
14. Модель конкуруючих науково-дослідницьких програм Імре Лакатоша.
15. Відмінність моделей І. Лакатоша і Т. Куна.
16. Основні поняття кумулятивної моделі П. Дюгема.
17. Характеристика методів фінансового дослідження (езотеричний-сутнісний, екзотеричний-явищний, цілісний).
18. Методи аналізу: логічна (наукова) абстракція, індуктивний, дедуктивний, релятивізм, абсолютизм, історичний матеріалізм.
19. Осередки фінансової науки в Україні (кінець ХІХ – початок ХХ ст..).
20. Значення інституціональної теорії для фінансової науки.
21. Античні трактати Ксенофонта «Доходи» про види державного доходу, Аристотеля «Політика» про устрій держави та гроші.
22. Питання позик і податків у працях Фоми Аквінського «Сума теології» та Петрарки «Про презирство до світу».
23. Зародження і виникнення фінансової науки (ХVст.).
24. Ідеї меркантилізму.
25. Камеральна наука німецької фінансової школи.
26. Французька школа меркантилізму.
27. Меркантилістські ідеї у «Конституції» Пилипа Орлика.
28. Голландська школа меркантилістів.
29. Ідеї фізіократії.
30. Класична школа англійської політекономії. Ідеї А. Сміта і Д. Рікардо.
31. Ідеї Ж.-Б. Сея та Томаса Мальтуса.
32. Історична школа та її представники трьох основних груп: староісторичної, ново-історичної, та радикально-реалістичної.
33. Ідеї маржиналізму.

34. Неокласицизм. Рівняння обміну Ірвінга Фішера. Кембриджська школа.
35. Ідеї М. І. Туган-Барановського.
36. Новий метод дослідження – формалізація. Формула ставки податку А. Дж. Коена Стюарта.
37. Поняття граничної (маржинальної) податкової ставки.
38. Охарактеризуйте роль грошей у ринковій економіці.
39. У чому полягає сутність «трансакційного варіанту» кількості теорії грошей, і хто його автор?
40. Поясніть причинно-наслідкові зв'язки у рівнянні І. Фішера.
41. У чому полягає суть «кембриджської версії» кількісної теорії грошей?
42. Дайте тлумачення формули А. Пігу «кембриджської версії».
43. Який вклад в розробку кількісної теорії грошей зробив Дж. Кейнс?
44. У чому полягає специфіка рекомендацій Дж. Кейнса щодо грошового регулювання економіки?
45. У чому полягає суть монетаристської версії кількісної теорії грошей?
46. Яка відмінність монетаризму від кембриджських поглядів на грошовий механізм?
47. Які основні заслуги А. Сміта і Д. Рікардо в науковому пізнанні суті грошей?
48. Чому в сучасних умовах монетаристська теорія грошей не знаходить багато прихильників?
49. У чому полягає суть фіскальної політики щодо її впливу на економічну кон'юнктуру?
50. Які фактори впливають на швидкість обігу грошей?
51. У чому полягає суть закону грошового обігу та форми його фінансування?
52. Чим відрізняється пряме й опосередковане фінансування?
53. Які надходження капіталу до грошового ринку?
54. Які форми прояву попиту на гроші?
55. На які частини розподіляють загальний попит?
56. Які фактори визначають зміну пропозиції грошей?
57. Що урівноважує попит і пропозицію на грошовому ринку?
58. Які важелі державного регулювання грошового ринку?
59. Які складові елементи грошової системи, дайте їх визначення?
60. Кейнсіанська школа. Спекулятивний мотив. Норма процента. Сукупний попит.
61. Посткейнсіанство. Перший етап неокласичного синтезу. Нова концепція рівноваги. Теорія антициклічного державного втручання.
62. Гіпотеза фінансової крихкості Х. Мінські.
63. Чиказька школа фінансової стабілізації.
64. Еволюція основних поглядів монетаристів.

65. Фінансові пріоритети сучасного монетаризму.
66. Нова класична макроекономіка. Спільні та відмінні риси монетаризму і економіки пропозиції.
67. Нова концепція економічного зростання в теорії економіки пропозиції. Крива А. Лаффера. Поняття фіскального оптимуму.
68. Фінансово-інституціональна архітектура. Поняття інституту і інституції, їхні функції.
69. Концепція фінансового регулювання в умовах глобалізації.
70. Введені Р. Харродом поняття: гарантований темп зростання, природний темп і фактичний темп зростання.
71. Монетарне кейнсіанство.
72. Цінове правило М. Майлза.
73. Визначення податкового тягаря.

Змістовий модуль 2. Ретроспектива фінансової думки України.

1. Становлення і розвиток Київської наукової фінансової школи.
2. Формування основних центрів фінансової думки України.
3. Формування фінансової доктрини в Україні.
4. Визначення фінансової думки України науковцями світу.
5. Маловідомі здобутки фінансової думки.
6. Радянський період фінансової думки.
7. Пліуралізм представників Київської школи фінансової думки.
8. Засновники Київської політекономічної школи – І.Вернадський та М. Бунге.
9. Реформаторська діяльність С.Ю.Вітте.
10. Теорія криз М.І.Туган-Барановського.
11. Історіографічні дослідження фінансової думки XVIII-XIX ст. В.Твердохлебова.
11. Внесок науковців КНЕУ ім. Вадима Гетьмана у спрямування вітчизняної фінансової думки в світову фінансову науку.
12. Проблеми міжбюджетних відносин.
13. Функціонування фінансового механізму ринкової економіки в контексті цін, системи пенсійного забезпечення.
14. Проблеми макрофінансової стабілізації й економічного зростання на основі інноваційного розвитку.
15. Фінансова інфраструктура.
16. Фінансова політика в умовах трансформаційної економіки України.
17. Бюджетна політика.
18. Податкова політика.
19. Стратегія розвитку страхування.
20. Фінанси підприємств та корпоративні фінанси.

21. Розвиток фінансового ринку.
22. Тенденції монетарної політики в країнах ЄС та країнах з перехідною економікою (П.Юхименко).
23. Сутність і ефективність функціонування бюджетної системи України (А.Мазаракі).
24. Місцеві та корпоративні фінанси.
25. Фіскальна, соціально-економічна, організаційно-управлінська політика в кризових умовах.

6.6.2 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ (ЗАЛІК)

1. *Концептуальні підходи фінансової думки.*
2. *Методологічна парадигма. Її етапи та функції.*
3. *Методи аналізу фінансової думки.*
4. *Попередники англійської класичної політекономії.*
5. *Ідеї класичної школи.*
6. *Розвиток історичної школи.*
7. *Основні положення маржиналізму.*
8. *Кейнсіанська наукова школа.*
9. *Ідеї посткейнсіанства.*
10. *Монетаризм. Грошова одиниця.*
11. *Фінансові пріоритети сучасного монетаризму.*
12. *Нова класична макроекономіка.*
13. *Фінансово-інституціональна архітектоніка.*
14. *Концепція фінансового регулювання в умовах глобалізації.*
15. *Київська наукова фінансова школа: становлення і розвиток.*
16. *Формування основних центрів фінансової думки.*
17. *Формування української фінансової доктрини.*
18. *Утвердження самобутності і світове визнання фінансової думки України.*
19. *Маловідомі здобутки фінансової думки.*
20. *Ідеологізація у радянській період.*
21. *Проблеми міжбюджетних відносин.*
22. *Функціонування фінансового механізму ринкової економіки в контексті цін, системи пенсійного забезпечення.*
23. *Проблеми макрофінансової стабілізації й економічного зростання на основі інноваційного розвитку.*
24. *Фінансова інфраструктура.*
25. *Фінансова політика в умовах трансформаційної економіки України.*
26. *Значення бюджетної політики.*
27. *Сутність податкової політики.*

28. *Фінанси підприємств та корпоративні фінанси.*

29. *Стратегія розвитку страхування.*

6.7 РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА З ДИСЦИПЛІНИ ТА СХЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 100 балів.

Рейтингова оцінка знань з дисципліни «Фінансова думка України»

Розділ модулю	min	max
1. Методологія, наукові школи та теорії фінансової думки.	36	60
2. Ретроспектива фінансової думки України	24	40
Разом	60	100

Схема поточного і підсумкового контролю знань

№ змістового модуля	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	12	12	Аудиторна робота:					
			- контрольна робота	1	0	4	0	4
			- усне опитування.	5	1	2	5	10
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- доповідь на гуртку	1	1	1	1	1
- тестування в MOODLE	3	10	10	30	30			
<i>Індивідуальна</i>								
- тези	1	0	5	0	5			
- наукова стаття	1	0	10	0	10			
Разом за 1 змістовий модуль						36	60	
2	8	8	Аудиторна робота:					
			- контрольна робота	1	0	4	0	4
			- усне опитування	3	1	2	3	6
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- доповідь на конференції	1	1	3	1	3
- тестування в MOODLE	2	10	10	20	20			
<i>Індивідуальна</i>								

			- участь у підготовці та проведенні семінару Разом за 2 змістовий модуль	1	0	7	0	7
							24	40
Всього по дисципліні (залік)							60	100

Шкала оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	«5»
BC	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-89	«4»
DE	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-74	«3»
EX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як досягти мінімального критерію	35-59	«2»
F	Незадовільно – необхідно серйозна подальша робота	1-34	«2»

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

1. Азаренкова Г. М. Менеджмент фінансових потоків економічних агентів: [монографія] / Г. М. Азаренкова. — К. : УБС НБУ, 2009. — 335 с.
2. Аржевітін С. М. Трансформація грошово-кредитних відносин у сучасній економіці України : [монографія] / С. М. Аржевітін. — К. : Майстерня книги, 2010. — 384 с.
3. Артус М. М. Функціонування систем цін у фінансовому механізмі ринкової економіки України : [монографія] / М. М. Артус. — К. : Новий світ – 2000, 2008. — 307 с.

4. Бабенко В. Г. Механізм страхування фінансових ризиків : [монографія] / В. Г. Бабенко. — Мелітополь : Таврій. держ. агротехнол. ун-т, 2009. — 287 с.
5. Бадида М. П. Податкова безпека місцевого самоврядування : [монографія] / М. П. Бадида. — Ніжин : Аспект – Поліграф, 2010. — 408 с.
6. Баранова В. Г. Фінансовий механізм функціонування страхової системи: [монографія] / В. Г. Баранова. — Одеса : ОДЕУ, 2009. — 308 с.
7. Барановський О. І. Фінансові кризи : передумови, наслідки і шляхи запобігання : [монографія] / О. І. Барановський. — К. : КНТЕУ, 2009. — 754 с.
8. Бездітко Ю. М. Валютне регулювання : навч. посіб. / Ю. М. Бездітко, О. О. Мануйленко, Г. А. Стасюк. — Херсон : ОЛДІ-плюс, 2009. — 272 с.
9. Бюджетна система України та Євросоюзу : [монографія] / Булгакова С. О., Барановський О. І., Кучер Г. В. та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. — К. : КНТЕУ, 2010. — 396 с.
10. Круш П. В. Інфляція : суть, форми та її оцінка : навч. посіб. / П. В. Круш, О. В. Клименко. — К. : Центр учбової літератури, 2010. — 288 с.
11. Ткаченко Н. М. Оновлена фінансова звітність в Україні : навч.- практич. посіб. / Н. М. Ткаченко. — К. : Ліра – К, 2015. — 66 с.
12. Юхименко П. І. Фінансова думка України. / П. І. Юхименко, С. В. Львовчкін, В. М. Федосов, С. І. Юрій; за ред. В. М. Федосова. — К. : Кондор; Тернопіль : Економічна думка, 2010. — У 3 т. — Т.1. — 2010. — 687 с.

Інтернет ресурси

13. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
14. Віртуальний університет Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://edu.minfin.gov.ua>.

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

15. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000р. №2121-III [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
16. Про заставу : Закон України від 02.10.1992р. N 2654-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.
17. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 07.12.1996р. N 448/96-ВР [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/448/96-ВР>.
18. Про іпотеку : Закон України від 05.06.2003р. N 898-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
19. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати : Закон України від 19.06.2003р. N 979-IV

- [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/979-15>.
20. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999р. N 679-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.
 21. Про фінансовий лізинг : Закон України від 16.12.1997р. №723/97- ВР (в новій редакції від 16.01.2004 р. №1381-15) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%DO%B2%D1%80>.
 22. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012р. №4452-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>.
 23. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. №436-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
 24. Конституція України прийнята на п'ятій сесії ВРУ від 28 червня 1996р. №2952-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96- ВР>.
 25. Про безготівкові розрахунки в Україні у національній валюті : Інструкція. Затв. Постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004р. N 22 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04>.
 26. Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах : Інструкція. Затв. Постановою Правління Національного банку України від 12.11.2003р. N 492 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03>.
 27. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція. Затв. Постановою Правління НБУ від 28.08.2001р. №368 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.
 28. Положення про валютний контроль : Затв. Постановою Правління НБУ від 08.02.2000р. №49 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0209 -00>.
 29. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України : Затв. Постановою Правління Національного банку України від 16.12.2002р. №508 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0174 -03>.
 30. Положення про порядок формування та використання банками резервного фонду : Затв. Постановою Правління національного банку України від 08.08.2001р. №334 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0749-01>.
 31. Положення про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків : Затв.

Постановою Правління Національного банку України від 06.07.2000р. №279 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0474-00>.

Робочу програму склала
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
канд. екон. наук

А.В.Бурковська